

Velké umění na malém městě

Slezské divadlo v Opavě

Zázrak živého umění začíná po sedmé večer. Sboristé ještě dokuňují poslední cigarety, snad aby měli správnou barvu hlasu, ale Slezským divadlem v Opavě se už nesou první tóny předehry opery *Carská nevěsta* Rimského-Korsakova. „Nejde mi z hlavy, krasavice. Rád bych na ni zapomněl, zapomněl, ale sílu na to nemám,“ zpívá sólista Nikolaj Někrasov v roli chtivého Grjaznoje na začátku prvního dějství. Jeviště bude v průběhu večera překypovat vášněmi jako v každé „pořádné“ opeře, a fatální tragédii plnou intrik nepřežije hned několik lidí. Příběh se ostatně odehrává ve středověkém Rusku za vlády Ivana Hrozného.

Opera je považována za největší dramatické umění, protože spojuje zpěv, herectví, hudbu a tanec v jeden celek. Gesamtkunstwerk, jak pravil Richard Wagner. Ze stejných důvodů je také uměním nejdražším. V pražských divadlech stojí dobrý lístek okolo 1200 korun, v newyorské Metropolitní opeře zaplatíte za Wagnera až 600 dolarů. Pro chudší milovníky náročného žánru zavedla slavná Met živé přenosy s kvalitním zvukem, které jsou populární také u nás. Rossiniho *Popelka* přijde v Met na 300 dolarů, přenos v pražském kině Světozor pak na 420 korun. „Lidé mají možnost vidět, být zprostředkovaně, živé představení,“ chválí přenosy operní dirigent Jan Snítal. „Studiové nahrávky jsou příliš perfektní, digitálně vylepšené. Přenosy ukazují pravdu.“

Jan Snítal diriguje operu ve Slezském divadle v Opavě, kde lístek na představení

Velký soubor, velké emoce, malé jeviště

Dirigent Jan Snítal: Tady zažijete pravdu

Sám budu bít čelem před carem Ivanem a vymodlím si taková muka, jaká nečekají ani na hříšníky v pekle.

Opera je největší
dramatické umění.
A také to nejdražší.

Dnes zpíváme rusky, s titulky

Solistka Marina Vyskvorkina a Nikolaj Někrasov se ještě ladí

Ještě cigáro a jdem na to

U vitríny s fermany se dobře klábosí

stojí pouhých 200 korun. Jistě, nezpívají tu světové hvězdy. Na výpravě může být vidět, že mají skromný rozpočet. Ale účinkující jsou živé bytosti, ne jenom projekce na plátně, a vůně pečeného masa, které se jí na scéně, nastartuje chuťové buňky i v hledišti. Když se jeviště zaplní sbory zpěváků a tanečnicků, je jich spolu s orchestrem skoro stejně jako diváků.

„Malé divadlo, málo lidí, ale kvalitní produkt,“ říká italský šéf Damian Binetti, který nemá rád řeči o malém provinčním umění. Opavská opera pravidelně boduje na každoročním festivalu českých operních divadel (letos skončila druhá) a sólistka Katarína Jorda Kramolišová získala cenu Thálie za Belliniho Normu. „Velké a známé divadlo nedokáže vždy dát to nejlepší,“ dodává Binetti. „Malá scéna může mít jeden nebo dva tituly za rok opravdu dobré. Může se stát, že i tři, přestože má málo zpěváků.“

Opava si přes pokles svého významu a zrátu německého obyvatelstva udržela operní soubor, podobně jako dnes krajské město Liberec se stejnou sudetskou minulostí. Není to levná záležitost. V slušně obsazeném představení vystupuje až stovka umělců. Přímé produkční náklady (scéna, kostýmy) bývají do půl milionu. Také pronájmy hudebního materiálu či tantiemy jsou drahé, často seberou až 20 procent tržeb. Proto tu mají rádi autory, u kterých už autorská práva vypršela. „Teď pojedeme na prestižní operní festival do Polska. Jen povinné stravné nás bude stát sto tisíc korun,“ vysvětluje úskalí velkého souboru jeho ekonom Martin Dobeš.

Opery na malých městech moc neexperimentují, protože publikum je přirozeně konzervativní. Atonální nebo minimalistickou modernu tu poslouchá jen málo lidí. To ovšem neznamená, že by v Opavě rezignovali na zajímavou dramaturgii. Naopak. V posledních letech uvedli Verdiho Loupežníky či Belliniho Normu, tedy málo hrané a tudíž neotřelé tituly. Poprvé v Evropě nastudovali

Opera je fenomén spojený s láskou a emocemi, na které se často zapomíná

klasickou japonskou národní operu Yuzuru v originále. Dokonce s ní budou na podzim hostovat v Japonsku. „Klobouk dolů před sólisty. U téhle opery je možná nápověda důležitější než dirigent,“ usmívá se dirigent Snítal, jehož manželka je Japonka.

„Publikum je tradiční, já jsem zrovna taky hodně tradiční,“ komentuje Binetti situaci opavské scény. „Nebráním se moderně, ale musí to mít, jak říkáte v Čechách, hlavu a patu.“ Na otázku, jak lze udržet v omezených podmínkách dobrou kvalitu, odpovídá: „Když máte štěstí a vyberete dobré tituly, můžete se čtyřmi skvělými sólisty vytvořit skvělou sezonu.“ Opavská opera proto hodně staví na zahraničních hostech, kteří přicházejí s jinou a tedy obohacující zkušeností.

Carská nevěsta míří do finále. „Sám budu bít čelem před carem Ivanem a vymodlím si taková muka, jaká nečekají ani na hříšníky v pekle,“ kaje se za své činy Grjaznoj. Nikolaj Někrasov zpívá v originální ruštině, divákům promítají titulkys překladem nad scénou, jak je dnes zvykem. Pak už jen opona a několik děkovaček. „Děkujeme a přijďte příště zase!“ Většina diváků viděla představení v rámci předplatného, normálně by třeba na operu ani nezašla. „Zajímavá, razantní, dynamická hudba. Chodím pravidelně a jsem rád, že tu opera je,“ říká bezprostředně po představení abonent Jiří Veselý (24 let). Pro čtyřicetiletého Petra bylo představení Carské nevěsty dárkem k narozeninám: „Na opeře jsem poprvé. Byla to paráda, ale jinak poslouchám spíš metal.“

Opera je fenomén spojený s láskou a emocemi. V technicistním světě začínají lidé na emoce zapomínat. Někteří se dokonce zraňují, aby vůbec něco pocítovali, jak vidíme na současné oblíbené sadomasochistických praktik, nebo riskují u adrenalinových sportů. „Přijďte do divadla. My taky dokážeme zraňovat,“ vzkazuje jim se smíchem Damian Binetti. Nechat se zranit uměním, zažít katarzi... Těch dvě stě korun za to určitě stojí. ■

Atmosféra v opavské opeře nabízí všechno, co si jen návštěvník od večera stráveného v divadle může přát